

גיליון מס' 578 חג הסוכות
תשפ"ה שנה שלוש עשרה

הגליון נתנדב ע"י

הרב דוד כץ שליט"א

והרב ד"ר. יוסף דב פרעגער שליט"א

יה"ר שיזכו הם וב"ב וכיוצ"ח

לכוח"ט ולשנה טובה ומתוקה

Project of Israel Heritage Foundation

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות - אשת חבר ואשתו כגופו לרגל יא"צ הרבנית ע"ה

לכיון על אשתו כגופו בברכת כהנים

נשאל רבינו זצ"ל, מובא בגמ' חולין (מ"ט א') שבברכת כהנים הקב"ה מברך את הכהנים הם צריכים רק לכיון לברך את הקהל והקב"ה מברך אותם, אם אשתו חולה והרי אשתו כגופו האם מותר לכהן לכיוון לפרואתה, והשיב רבינו, יכול להתפלל וכן מותר לו להתפלל עבור עצמו, השאלה רק אם צריך, (שמענו כן ראינו ח"א פ"ז סי' כ"ב).

אם להמנע מלספר לאשתו מצות שעושה

נשאל רבינו זצ"ל, הצנע לכת במצוות העושה מצוה האם יש בזה משום הצנע לכת לא לספר אפי' לאשתו או דלמא אשתו כגופו ואינו מגרע, והשיב רבינו, יכול לומר לה אבל יתכן שיש ענין לא לומר לה משום הצנע לכת, (לבנימין אמר עמוד צ"ב, ועי' בכתובות ס"ז ב' ההוא יומא נגהא ליה למר עוקבא לבי מדרשא ואתיא דביתהו בהדיה ובמאיירי כתב שמה שהלך עם אשתו בין שחשבה בגופו עדיין נחשב למתן בסתר אך אולי יש לחלק בין מתן בסתר לבין הצנע לכת).

אשת חבר כחבר לעמוד בפניה

כתב רבינו די"א שצריך לעמוד בפניה כמו שנראה בשבועות (ל' ב') ואף שלא הובא בשו"ע ועי' פת"ש (י"ד סי' רמ"ד סק"א), ונשאל למה הביא בשם י"א הרי זה גמ' ערוכה, והשיב השו"ע לא הביאה, ונשאל כיון שהוא גמ' ערוכה ללא חולק למה הפוסקים לא הביאו זה, והשיב, אין זה הלכה אלא עיצה טובה. ועי' בתוספות מסכת שבועות (ד"ה אפרח וד"ה והאמר) דשמא אין באשת חבר לאחר מיתה עשה דכבוד תורה עדיף, ועדיין צ"ע אמאי השמיטו דין לכבד אשת חבר בחייו, והשיב רבנו, עי' ט"ז י"ד (סי' רמ"ב סק"ד) ושם כתב עשה דכבוד תורה לענין אשת חבר שמא אין שייך לאחר מיתה כן כתבו התוספות בשבועות העדות (ל"ב ב'), אבל בתשובת מהר"ם מינץ כתב אשת חבר שניסת לעם הארץ אין חייבין לכבדה כבראשונה עכ"ל, משמע דבעודה אלמנת תלמיד חכם חייבים לכבדה כבראשונה ע"כ מצאתי. וא"כ נפסק בט"ז. (ספר שערי ציון ח"ב עניני אשת חבר ובשערי שיח תשובה ל"ה).

כבוד אשת חבר לגבי אביו וישיבה במקומה

בהא דק"ל ב"ד (סי' ר"מ ס"ד) בכבוד אביו ואמו שנתגרשו דשוין, דן רבינו, דאם נשאת לחבר תהא קודמת מדין אשת חבר. ושאלו האם יש קפידא שלא לישיב במקומה הקבוע של אשת חבר, והשיב רק לאשה. (שערי ציון שם).

מוחלת על כבודה

השיב רבינו (שם) לגבי ת"ח שמחל על כבודו דק"ל שכבודו מחול דלכא' עדין איכא חיובא לכבד אשתו מדין אשת חבר, ודן אולי אשת חבר יכולה למחול על כבודה. (שם).

למה לא כתוב 'אשת חבר' במצבת הרבנית ע"ה

נשאל רבינו זצ"ל, אודות מצבת הרבנית אשת חבר לרבנו שכתוב בת מרן הגר"ש זצ"ל, אבל לא כתוב אשת חבר, הגיב רבנו הקדוש בענוותנותו אינני זוכר את השיקולים שבניסוח המצבה ומה שלא כתבו יותר כי לא רצו לעשות לה בזיון, ומביא מפי השמועה כי ניסחו את המצבה עלפי נוסח מרן הסטיפלער במצבת אם רבנו הצדקנית אשת מרן הסטיפלער שהוא ניסח את המצבה לרבנית שלו. (סי' כל משאלותך עמוד קנ"ח).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת

אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל

ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

עורך: יצחק גולדשטון

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

לימוד אשת חבר בעוה"ב

נשאל רבינו זצ"ל, בענין העוה"ב של אשת חבר, ושל מי שלא למד אבל עשה יששכר וזבולון, האם ילמדו שם תורה, והשיב רבנו, מי שאינו לומד כאן בעוה"ב ואסור לו ללמוד לא ילמד גם שם, אלא שיש לה שכר מיוחד של מסייעי ועוזרי תורת בעליהן, (דרך שיחה ח"ב עמוד ש"ס ועי' מש"כ הגר"א גנחובסקי זצ"ל בהקדמת ס' נאות אפרים עה"ת דמ"מ מראים להם תורת בניהם ע"ש מעשה מופלא שהיה עם אמו).

אשתו כגופו בהחזקת תורה ובעשיית חסד

סיפר רבי מאיר הרשקוביץ שליט"א לרה"י הגר"ד לנדו שליט"א (בבר מצוה לנינו כ"ה אלול תשפ"ה) שעוסק בצ"צ של אברכי כולל פונבז', ושאל ממרן רה"י הגר"א"ל שטינמן זצ"ל, האשה נוטלת חלק עם בעלה בתורתו וד"ז לא מצינו בשאר מצות, וא"כ נהי דעוסק בדבר שא"א לעשות ע"י אחרים אבל האשה מפסידה מכך, ואמר דכיון דמסייע להם שיוכלו ללמוד ג"ז בכלל ת"ת, ורבינו זצ"ל אמר לו דכיון דמסייעת להם גם היא חולקת עמו בזה, וכשאמר לרבינו מה שאמר הגר"א"ל, אמר רבינו, הוא צודק, ונענה הגר"ד, מה אני יאמר, שניהם צודקים.

אשתו כגופו בהכנות לשבת ובסעודת סיום

נשאל רבינו זצ"ל במש"כ הערוה"ש (סי' ר"ג ס"ג) בדין מצוה בו בהכנות לשבת, ואצלינו נשותינו עושות ומכינות בעצמן לכבוד שבת ואשתו כגופו, דאם אשתו מכינה א"צ להכין דאשתו כגופו, וכתב רבינו, צ"ע, (מועדי הגר"ח ח"א ס' תשכ"ד ועי' שאילת רב ח"א פ"א אות ל"ח שהניח רבינו בצ"ע אם אשתו כגופו לסעודת סיום כשלא היתה בסיום).

אשתו כגופו בנדריים ובנגעים

כתב רבינו זצ"ל במכתב לחמיו, בנדריים הקפידה תורה שהוא לא יחל נדרי עצמו כמ"ש לא יחל דברו, וכיון דאשתו כגופו הרי מחל דברו ע"י עצמו, ולכן צריך שאחר יתיר, אבל בנגעים הרי לא הקפידה תורה שלא יראה השייך לעצמו, דהרי נגעי בגדיו וביתו רואה למאן דשרי נגעי קרוביו, כמ"ש הר"ש בשם תוספתא, ורק נגעי גופו מתמעט מדכתיב וראה אותו הכהן כמ"ש הרא"ש, דהיינו שאין שייך ראי' על גופו, ואשתו נהי שהיא כגופו היינו ששייכת לו, מיהו גופו ממש אינו, ושייך בה ראי', דלא גרע מבגדיו וד"פ, (אגרות וכתבים דרך אמונה אגרות הגר"ש אגרת ט"ז, ועי' שיח השדה ח"ב קונטרס הליקוטים סי' י"ד).

אשתו כגופו בבעל ברית

נשאל רבינו זצ"ל, למש"כ הפוסקים שבעל ברית הוא כיון שנחשב שמקריב קרבן, וביום שמקריבים קרבן זה כיו"ט א"כ יל"ע לגבי לכבס בגדים לפני הברית האם מותר להורים או לא כי בערב פסח נפסק במשנ"ב (סי' תס"ח סק"ז) דכבוס כליו הוא בכלל מלאכה גמורה ואסור, ואם מדמים יום של ברית ליו"ט של הבאת קרבן כמו בערב פסח, לכאורה צריך להיות שיהא אסור לכבס בגדים, האם לדינא יכולים לכבס או שראוי להמתין ולכבס רק לאחר הברית, והשיב, מצוותו אז, ונשאל, האם יש מקום לומר שרק לאבי הבן ראוי שלא יכבס ואילו האמא תוכל לכבס כי רק אבי הבן הוא נחשב למקריב קרבן שהוא מצווה להכניס את בנו בברית ואצלו זה יו"ט, משא"כ האמא לא נחשבת למקריבה קרבן כי לא מצווה להכניס את בנה בברית ואצלה אין זה כיו"ט ותוכל לכבס, והשיב רבינו אשתו כגופו כדאי' גיבמות (ט"ב ב'), ע"כ, (עזרת אליעזר עניני מילה עמוד מ"ה).

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדריים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדריים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מזור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לַשְּׁבֻעוֹת הַבָּאִים בַּעֲזֵה"י

הגאון רבי אברהם הלוי הורביץ זצ"ל (כ"ז אלול תשס"ד) | הג"ר ראובן אליצור זצ"ל (י"ג תשרי תשס"ט)

הגאון רבי יצחק שוורץ, התנו של רבי זונדל קרליץ הי"ד - אחי החזון איש (כ"ג תשרי)

נשמה לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגה"צ רבי אליעזר בן ציון ברוק זצ"ל

ראש ישיבת 'בית יוסף' נובהרדוק - ירושלים (י"ד תשרי תשמ"ו)

החשיבו למורו ורבו

רבינו הכיר את רבי בן ציון משחר טל ילדותו, כתלמיד וידיד קרוב של אביו זצ"ל, והיה מספר בשבחו, שלמרות שהיה כמעט בגילו של אביו מרן הסטייפלר, שמע שיעורים ממנו בנערותו כשלמדו בישיבה של נובהרדוק, והסטייפלר כיהן שם כראש ישיבה, ורבי בן ציון היה קורא לו עד סוף ימיו רב'ה, כי החשיבו למורו ורבו.

שדכן משני הצדדים

כאשר עלה רבי בן ציון לארץ ישראל התגורר בשכונת 'בתי נייטן' בירושלים, וייסד בה את ישיבת 'בית יוסף' נובהרדוק. ביתו היה בסביבת משכנו של מרן הגרי"ש אלישיב, והשניים הכירו היטב זה את זה. וכשעלתה הצעת

השידוך להשיא את רבינו עם בתו הגדולה של הרב אלישיב, שימש רבי בן ציון כשדכן, שתיווך ודחף את שני הצדדים, אותם הכיר היטב רבות בשנים, ומרן החזון איש היה זה שעומד מעל גבו ומעודד את הגמר הטוב של השידוך.

תמונה נדירה: רבינו בצעירותו עם חמיו מרן הגרי"ש אלישיב

ביקש למנותו למגיד שיעור

רבינו כדרכו לא הירבה לספר על עצמו, אך פעם 'פלט' לאחד מנכדיו של רבי בן ציון אנדקוטה מעניינת ולא ידועה בענינו:

"רבי בן ציון הכיר אותי מצוין, ואיני יודע מדוע החזיק ממני...." גילה רבינו. והוסיף "כשאני התארסתי הוא בא לאבא ואמר, הרי מסתמא חיימ'קה יתגורר אחרי נישואיו בירושלים סמוך להורי הכלה, ואם כן אני רוצה למנות

אותו לר"מ אצלי בישיבה...." וכידוע בישיבתו של רבי בן ציון כיהנו רמ"ם גדולי תורה ויראה

כדוגמת הר"ש וינטרוב, הרא"מ שר, ר"א פלצינסקי, רש"א יודלביץ, זכר צדיקים לברכה.

"אבל בסוף החזון איש הכריע שאני אשאר לגור בבני ברק, כנראה סבר שאיני מתאים

להיות ר"מ בישיבה, אלא אני צריך לשבת וללמוד בכולל...." סיים רבינו את העובדא.

רבי בן ציון ברוק ראש ישיבת 'בית יוסף' בירושלים

הוא לא שומע כלום

מסופר שפעם נכנס רבי בן ציון אל מרן החזון איש, לדבר איתו על הצעת שידוך עבור רבינו, - יתכן שזו הצעת השידוך הנ"ל ויתכן שאחרת - ומכיון שרבינו ישב אז בחדרו של החזון איש ולמד, הציע רבי בן ציון לחזון איש שיאמר לרבינו שיצא, כי אין טעם לדבר על כך בפניו.

נענה החזון איש: אין כל צורך, כאשר חיים לומד הוא שאינו שומע כלום ממה שנעשה סביבו (מרבי מיכאל אריה שטיגל לרפ"ש)

דמי שדכנות

כאמור לעיל רבי בן ציון עסק בשידוכו של רבינו, שאכן בסופו של דבר נסגר למזל טוב בשעה טובה ומוצלחת. על פי מסורת שעוברת במשפחתו של רבי בן ציון, כאשר נגמר השידוך בטוב, פנה החזון איש אל גיסו מרן הסטייפלר, ואמר לו שצריך לשלם 'שדכנות גלאט' לרבי בן ציון...

אך הסטייפלר, שהיה אז מחוסר אמצעים לא יכול היה לשלם דמי שדכנות, מכיון שידע בטוהר רוחו של רבי בן ציון, אמר לגיסו החזון איש, אדרבה, שהדוד (-של החתן) יתן ברכה טובה לרבי בן ציון שיזכה אף הוא לשידוכים הגונים לצאצאיו.... ואכן החזון איש נענה וברכו, וזה היה התשלום עבור השידוך...

ואכן רבינו וכן רעייתו הרבנית ע"ה כל השנים זכרו לטובה את היותו רבי בן ציון השדכן, וגם בשנים שאחרי כן, כשהיו מגיעים לרבינו בניו או נכדיו של רבי בן ציון זכר להם את טובת הסבא וקיבל אותם בקורת רוח מרובה, בזכות אבות.

מה כלול בירושה

פעם אחת הגיע לרבינו אחד מנכדיו של רבי בן ציון וביקש ברכה עבור בנו - מצאצאי רבי בן ציון, תוך שהוא מציין כי הלא 'רבי בן ציון לא קיבל כסף על השידוך אלא במקום זה קיבל ברכה לשידוכים הגונים, וצריך איפה לדאוג, שהברכה תתקיים....

נענה רבינו בענווה: אמנם ירשתי את החובות של אבא, אבל לא ירשתי את האפשרות לשלם את זה....

רבי בן ציון ברוק זצ"ל

מזל טוב כפול

עד נאמן שלח לנו תיאור מרתק מזכרונו, ממה שראה בעת שהגיע רבינו להשתתף בשמחת אחד מצאצאיו של רבי בן ציון, שנערכה באולמי 'וגשל' בבני ברק, בשנת תשמ"ג:

וכך הוא מתאר:

רבי חיים קניבסקי שהיה אז כבן שישים וחמש, נכנס לאולם השמחה, ומיד ניגש היישר אל שולחן הכבוד. הוא 'דילג' על החתן, המחותנים, ושאר הנכבדים, ופנה היישר אל רבי בן ציון שישב במרכז, ונעמד בפניו בהכנעה

ובדרך ארץ ואמר לו: "באתי לומר לראש ישיבה 'מזל טוב' שתי פעמים"

ומיד הסביר: "פעם אחת, כי אני שליח של האבא, הוא חלש וקשה לו להגיע לחתונה, ועשה אותי שליח לומר לראש ישיבה מזל טוב"

"ופעם שניה, אני מרשה לעצמי גם כן לומר לראש ישיבה מזל טוב...."